

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XXI. Fratres Iosephi in patriam abeunt, sed in itinere revocantur
à Ioseph.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

non tantum Patres Catholici, sed etiam Ethnici deplorarunt.

Quam hoc est mirabile, exclamat *Salvianus lib. 6. de provid.* Quod nobis non sufficiat gaudere & ridere nisi cum peccato? nisi risus impuritatibus, ac flagitiis misceatur? Quis rogo hic error, quæ stultitia? numquid lætari non possumus ac ridere nisi risum nostrum atque lætitiæ scelus esse faciamus? an ergo infructuosum putamus gaudium simplex, nec delectat ridere sine crimine? quod rogo hoc malum est, quis furor? ut non putemus risum & gaudium tanti esse nisi in se Dei habeat injuriam?

Quid hoc est aliud, inquit *Ambrosius lib. de Elia cap. 14.* quam vocare ad jucunditatem & cogere ad mortem? invitare ad prandium, & velle efferre ad sepulchrum, vina fundere & propinare venena? Hec illi Patres.

Operæ pretium erit jam audire hominem ethnicum, Philosophum *Senecam* qui *epist. 114.* vehementer invehitur in luxum, multitudinemque ferculorum, ac deliciarum magno labore ac sumptu undequaque conquistarum. Hinc, ait, tot morbi qui prius erant ignoti, etiam, inquit, feminæ iis morbis laborant, à quibus tempore *Hippocratis* immunes erant. Audiamus ipsius verba: Maximus, inquit, ille medicorum *Hippocrates* dixit, suo tempore feminis nec capillos defluere, nec pedes laborare, jam vero & capillis destituuntur, & pedibus ægræ sunt: Non mutata feminarum natura, sed vita est, nam cum virorum licentiam æquaverint, corporum quoque virilium vitia, æquaverunt. Non enim minus potant, & vino viros provocant. Huc tandem deveniunt multa convivia, quæ si mansissent in prima sua simplicitate, liberè poteramus dicere cum *Davidis* *Iusti epulentur, & exultent, & delectentur in lætitia*, sed, uti addit, *in conspectu Dei*, ut quod institutum est ad honestam animi relaxationem, non fiat in injuriam Dei. Talia erant convivia filiorum *Job*, tale etiam *Iosephi* cum fratribus.

DISCURSUS XXI.

Fratres Iosephi in patriam abeunt, sed in itinere revoquantur à Ioseph.

IAm finis impositus erat convivio, mensæque remotæ, quando *Ioseph* vocavit ad se dispensatorem suum, eique clam præcepit, dicens: *Imple saccos eorum frumento quantum possunt capere, & pone pecuniam*

niam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum, & pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci junioris, factumque est ita: Et orto mane dimissi sunt cum asinis suis.

Itaque urbem exierant, & processerant paululum: Tunc Ioseph accersito dispensatore domus: Surge, inquit, persequere viros, & apprehensis dicit: Quare reddidistis malum pro bono? Scyphus quem furati estis, ipse est in quo bibit Dominus meus, & in quo augurari solet pessimam rem fecistis: fecit ille ut iusserat.

Antequam progrediamur, oportet primum inquirere qualis fuerit ille Scyphus argenteus, in quo non tantum dicit Scriptura Iosephum solitum bibere, sed etiam augurari, quid sibi vult istud augurari?

Tradit Iulius Sirenus lib. 9. de facto cap. 18. Aegyptios & Assyrios solitos fuisse pelves (etiam Scyphos ut videtur) aqua replere, deinde certis verbis dæmonem advocare, ac tum dæmonem instar fibili ex aquis edidisse responsa ad ea de quibus consulebatur. Rursum dæmon subinde exprimebat in aqua speciem vel imaginem rei de qua quærebatur.

Dices, ergone Ioseph se magum hic profitetur qui futura prædicet ope diaboli? affirmat Calvinus, ideoque gravi simulatione contra religionem peccasse asseverat.

Sed quis hoc credat de Ioseph, qui erat propheta piissimus ac sanctissimus? Respondet August. Iosephum hic loqui non serio sed joculariter: Theodoretus vero vult illum loqui interrogative, numquid sciebatis talem esse scyphum? S. Thomas vult illum loqui non ex sua, sed Aegyptiorum opinione. Sed hæc non satisfaciunt.

Dico ergo Scripturam nihil aliud voluisse significare hoc scypho, quam quod Ioseph, propinando illum hospitibus plenum vino, naturaliter exploraret, seu probaret hospitem temperantiam, prudentiam, & arcana cordis (in vino enim est veritas) atque ita explorasse quis fratrum suorum animus esset erga Benjaminum: Augurari ergo significat hic, conjectare ex signis exterioribus quid lateat in corde, sic enim sumitur interdum apud Latinos.

Hoc posito, egreditur urbe dispensator cum aliquot equitibus, illosque affectus, per ordinem, inquit Scriptura, illos allocutus est, sicut præceperat ei Ioseph. Responderunt illi quare sic loquitur Dominus noster, ut servi tui tantum flagitiis commiserint? pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terra Chanaan, & quo-

modo consequens est ut furati simus de domo Domini tui aurum vel argentum? Apud quem fuerit inventum quod queris, moriatur, & nos erimus servi Domini nostri.

Qui dixit eis: Fiat juxta sententiam vestram, apud quemcumque fuerit inventum, ipse sit servus meus, vos autem eritis innoxii. Itaque festinato deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli. Quos scrutatus, incipiens à majore usque ad minimum, invenit scyphum in sacco Benjamin.

Probabile censet *Salianus* nosse, quod fratres hoc viso, non tantum præ dolore sciderint vestes suas, ut ait Scriptura, sed etiam præ ira ita exarserint in Benjaminum, ut colaphis eum cæderent, pedibus impeterent, per capillos traherent, furem appellarent, aliisque multis injuriis afficerent.

Hæc omnia tam ardua voluit *Joseph* dilectum suum fratrem Benjaminum pati, ut amorem suum comprobaret. Hactenus enim & illi & fratribus ignotus, scypho in sacco Benjamin reperto, se omnibus paulo post fratrem palam declaravit, inque eorum colla iruens, à complexu Benjamin divelli non potuit.

D. Gregorius Hom. 21. in Ezech. hæc expendens, sic ait: Scyphus in sacco junioris fratris absconditur, furti post eis quaestio movetur. Mittitur ut reducantur in servitatem, decernitur apud quem scyphus fuisset inventus; in sacco ultimi fratris invenitur: Tunc Benjamin reducitur, afflicti omnes fratres sequuntur. Tunc exclamat *Gregorius*: O tormenta misericordiæ! cruciat & amat.

Aptat hoc *D. Thomas Christo*, dicens: In hoc scypho, scilicet passionis, ut olim *Joseph, Christus* augurari solet, qui amici ejus sint, qui inimici: Ille Benjamin seu dilectus præ cæteris frater Christi est, qui illum calicem, quantumvis amarum, cum gustu & libenter exhaurit. Hoc faciam ego, ait *Bernardus serm. 20. in Cant.* nam super omnia reddit te mihi amabilem Domine Jesu calix quem tu bibisti, nullas amaritudines nec adversitates, nec calamitates ex amore tui libentissimè tolerabo.

Quid enim homini possit esse amarum quod Christo fuit dulce? Quantumlibet ergo, inquit *Sidonius Apollinarius lib. 4. cap. 9.* nobis anxietatum pateras vitæ præsentis propinet afflictio, parva toleramus si recordemur quid biberit ad patibulum, qui nos invitat ad cælum.

Stupeo quando audio *Senecam* hominem Ethnicum *epist. 67. & lib. de prov. cap. 3.* narrantem quid contigerit *Socrati*, Calix venenatus

tus, inquit, *Socratem* transtulit è carcere ad cælum. Male tractatum *Socratem* iudicas quod illam potionem publicè mixtam, non aliter quam medicamentum immortalitatis exhaustit? Et ego dico magis illi invidendum esse quam iis quibus à gemmâ ministratur, & suspensam auro nivem diluit?

Si *Socrati* invidendum quod tam lætus ac libens biberit calicem veneno mixtum, quanto magis nos invidere oportet illis qui pro vera immortalitate & gloria æterna, calicem Domini magno animo bibunt, quem nos propter amaritudinem naureamus, & bibere recusamus?

Habet quidem inquit *S. Thomas in cap. 18. Ioan.* Calix passionis ex natura sua amaritudinem, sed ex charitate patientis dulcedinem habet. Sicut medicina sanativa amara est propter saporem, sed dulcis propter spem fanitatis.

Hoc præ cæteris aliis expertus est *S. Quintinus nobilis Romanus*; cū duceretur ad martyrii locum, oblatum est ei à *Rictiovaro* iudice amarissimus passionis calix, postquam virgis ferreis dilaceratus, & liquato oleo ac pice perfusus fuisset; sed cum hæc omnia tam generosè perferret ut diceret, hæc omnia mihi refrigerio sunt, excandescens *Rictiovarus*, faxo, aiebat, ut aliter loquaris; mox digiti omnes inter cutem & ungues terebrati, & acutum veru ab humeris per corpus ad tibias usque ad actum, cumque tormentis inexpugnabilis videretur, calix allatus est, aceto, calce viva, & synapi refertus: *Quintinus* eo conspecto, ad *Christum* ardentissimè suspirans: O mi optimè *Jesu*, inquit, natura quidem horret hunc calicem, sed quia è manu tua is venit, & quia tu illum mihi sub cruce propinasti, respondebo, & exhauriam: Hic potus mihi melle omni & saccharo suavior erit, dixit, & bibit. Amarum calix! sed qui ex charitate patientis *Christi* dulcedinem habebat. Omnia denique quantumvis amara, Deum amanti dulcia sunt, non amanti, quantumvis dulcia, amara sunt: Amoris fuit quod *Joseph* in *Benjamini* sibi dilecti sacco calicem suum imposuerit, sic maximi amoris signum est quod *Christus* calicem passionis suæ transmittat ad te, ut inde conjiciat utrum sis amicus ipsius: Cruciat quidem, sed cruciando te amat, ut tuum pariter erga illum, amorem experiatur.

Invento itaque in sacco *Benjamin* scypho *Iosephi*, imposuerunt singuli saccos suos in asinis, & reversi sunt in oppidum; primusque *Iudas cum fratribus, ingressus est ad Ioseph* (necdum enim de loco abierat) omnes-

que pariter ante eum in terram corruerunt. Quibus ille ait: Cur sic agere voluistis, an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia? Cui Iudas: Quid respondebimus, inquit, Domino meo? vel quid loquemur? aut iuste poterimus obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum suorum, enim omnes servi sumus Domini mei, & nos, & apud quem inventus est scyphus.

Respondit Ioseph: Absit à me ut sic agam, qui furatus est scyphum, ipse sit servus meus, vos autem liberi abite ad patrem vestrum.

Hoc audito, lacrymis suffusi horruere omnes, & altum ingemuerunt, præ cæteris Iudas qui promiserat patri fore ut certo reduceret Benjamin: Accessit, ergo, inquit Scriptura, propius ad Ioseph, & ubertim flens, & cum singultibus vocem interrompens, ait: Oro, Domine mi, loquatur servus tuus verbum. Interrogasti prius servos tuos: Habetis patrem, aut fratrem? Et nos respondimus: Est nobis pater senex, & puer parvulus, qui in senectute illius natus est: cuius uterinus frater mortuus est, & ipsum solum habet mater sua, pater vero tenerè diligit eum.

Dixisti servis tuis: Adducite eum ad me, & ponam oculos meos super illum: Diximus: Non potest puer relinquere patrem suum, si enim illum dimiserit, morietur: Et dixisti: Nisi venerit frater vester minimus vobiscum, non videbitis amplius faciem meam:

Reversi deinde ad patrem nostrum, diximus nos amplius in Ægyptum ire non posse nisi frater noster minimus iret nobiscum: At ille respondit, nequaquam hoc fiet, si enim aliquid ei in via contingeret, moreretur præ dolore: Itaque si puer nobiscum non redeat, moretur optimus pater noster, & optimus senex: Et ego illi spondeo me puerum reducturum: Itaque rogo te per hæc lacrymas quas fundo, miserere patris & pueri, abeat hic cum cæteris domum, & ego pro illo manebo hic mancipium tuum. Nec enim possum redire ad patrem meum sine puero, ne videam patrem præ dolore morientem.

DISCURSUS XXII:

Ioseph se fratribus suis manifestat.

AUdiverat Ioseph patienter fratrem suum Judam loquentem, viderat pietatem in patrem, amorem in fratrem, viderat ipsum,